

II

Я в Руді близь Магерова
Вже не раз вперед бував,
Про родину Шльоми Штенгля
Тож не раз се й те чував.
Аж раз літом пополудні
Дош в дорозі мя застиг,
Я до Штенгля й схоронився.
У гайочку груш товстих
Хата Штенглева стояла —
Хлопська хата, не шинок!
Обійстя, стодола, стайня,
Пасіка і знов садок,—

Всюди лад, порядок, дозір,
Хтось, мабуть, за всім глядить,
Що не тільки гроші любить,
Але в праці любить жить.
Чу! гуркочуть жорна в сінях!
Входжу — скригнули чопи:
В сінях дід старий при жорнах
Меле гречку на крупи.

Сива борода по пояс,
Похилилась голова,
Але плечі, наче двері,
Руки кріпкі, мов ужва.
Поздоровились. «Тут,— мовлю,—
Шльома Штенгель? Я гендляр,
Від дощу хтів схоронитись,
Щоб не змок мені товар».
«Шльома в полі при роботі,
Але ти про те не дбай!
Я є Хаїм, Шльомин батько...
Ну, сідай лише, сідай!
Шльома в полі і всі діти —
В нас робучий час тепер...
Для кісьби сей дощ не шкодить!
Лиш мене мій вік припер
В хаті нині... Ну, та що вже!
Не дармую, бач, і я:
От домелю, зварю каші,
Повечеряє сім'я.
Так-то, сину, в нашім стані
Все працой, док лиш здоров,
От на старість на жіноцьку
Я роботу перейшов!»
Усміхнувся добродушно.
«Я не жалуюсь! — сказав.—
І за те ще слава богу!»
Та й оп'ять до жорен став.
А змоловши, виніс сито
І зчинять почав крупи.
«Ну-ко, сину, йди по дрóва
Та в печі-но затопи!»
Затопив я. Швидко каша
Закипіла. Вніс старий
Масла, молока, сметани

Та й до мене: «На, бери
Миску, ложку, підвечіркуй!
Ти ж у мене нині гість!
Шльома пізно верне з поля,
Гість тим часом попоїсть».
Підвечіркуючи, Хаїм
Все балакав,— видно, рад
Був чужому чоловіку.
І хоч дощ почав стихать,
Не пустив мене в дорогу:
«Ти лишися, заночуй!
Завтра шабас, гріх ходити,—
Так ти з нами шабасуй!»
І здалось мені так тихо,
Тепло, гарно в хаті тій,
Що й самому захотілось
Перебути довше в ній,
Захотілося пізнати
Хліборобну ту сім'ю.
От і виждав я, як Хаїм
Перервав щось річ свою,
І озвався: «Скажіть, реб Хаїм.
Много краю я сходив,
А жидів я хліборобів
Щось ніде не находив.
Як се ви дійшли до того —
Чи то ви, чи хто другий,
Що жидівські всі ranusses¹,
Що шинкарство і торги
Ви покинули й робити
Коло ґрунту прийнялись?»
Вислухав старий, до столу
Головою похилився:
«Мудро, сину, ти питаєш!
Знать, не дурно ти блукав
Поміж люди, придивлявся їм,
Правди думкою шукав.
Ой, та й час вам всім шукати
Правди тої! І коли б
Всі жиди її шукали,
Не сиділо б, наче гриб,

---

¹ R a n u s s e s — зарібки.

Плем'я наше в сьому краю,
Ссучи з нього кров саму,—
Сотні літ живучи в ньому,
Сотні літ чуже йому!
Знаю, знаю я, небоже,
Як то тяжко накріпуть
Із наїждженого шляху
На нову, непевну путь —
Ну, та треба! Та й чи так-то
Тяжко нині, як було
В ті часи, коли на інший
Шлях вертать мені прийшло?..
Я не думаю хвалитись
Тим, що к правді я звернув,—
Ой, важким мене ударом
На сей шлях господь напхнув!
І йшов зразу я тим шляхом,
Мов крізь полум'я і дим...
Слухай же, придатись може
Повість та вам, молодим!